

Sygn. akt *I ACa 836/14*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Ewa Staniszevska**

Sędziowie: **SSA Bogdan Wysocki**

SSA Mikołaj Tomaszewski

Protokolant: **insp. ds. biurowości Katarzyna Kaczmarek**

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w P.**

przeciwko **A. S. (1) i D. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 3 kwietnia 2014 r. sygn. akt XII C 120/12

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza dodatkowo solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 63.989,02 zł (sześćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 4 stycznia 2011r. do dnia zapłaty;**

b) **w punkcie 4 w ten sposób, że kosztami procesu obciąża w całości pozwanych i z tego tytułu:**

- zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 9.057 zł (dziewięć tysięcy pięćdziesiąt siedem złotych);

- nakazuje ściągnąć od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 2.352,40 zł (dwa tysiące trzysta pięćdziesiąt dwa złote czterdzieści groszy) tytułem wydatków a w pozostałym zakresie odstępuje od obciążania pozwanych brakującymi kosztami sądowymi;

I. w pozostałej części apelację oddala;

II. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

III. odstępuje od obciążania pozwanych brakującymi kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ M. Tomaszewski /-/ E. Staniszevska /-/ B. Wysocki

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w upadłości układowej z siedzibą w P. domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla i nakazania **pozwany A. S. (1) i D. S.** by zapłacili na jego rzecz kwotę 114.357,78 zł wraz odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 4 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie solidarnie na jego rzecz od pozwanych zwrotu kosztów procesu.

W dniu 22 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym nakazując pozwanym aby zapłacili powodowi solidarnie z weksla kwotę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami liczonymi od dnia 4 stycznia 2011 r. oraz kosztami procesu.

Pozwani wnieśli zarzuty od w/w nakazu zapłaty domagając się jego uchylecia oraz oddalenia powództwa.

W dniu 8.10.2013 r. ogłoszono upadłość powoda z opcją likwidacji.

W dniu 14.11.2013 r. syndyk masy upadłości powoda oświadczył, że wstępuje do postępowania i potwierdza wszystkie czynności dokonane przez powoda w toku procesu.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 22 sierpnia 2011 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu (pkt 1), zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 46.750,81 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty (pkt 2), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 3), kosztami procesu obciążył powoda w 60%, a pozwanych w 40% (pkt 4).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 12 stycznia 2007 r. pomiędzy spółką (...) S.A. z siedzibą w P. a A. S. (1) prowadzącym Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowe (...) A. S. (2) w Ś. została zawarta umowa partnerska (...) (TYP A). Umowa regulowała wzajemną współpracę stron w ramach której pozwany zobowiązany był sprzedawać towary (...) dostarczone przez spółkę (...). Sprzedaż towarów miała następować na rzecz oraz w imieniu (...) i miała się odbywać w sklepie położonym w Ś. przy ul. (...). W ramach wzajemnej współpracy strony zawarły jeszcze inne umowy, których przedmiotem była sprzedaż na takich samych warunkach, lecz w innych lokalizacjach.

Zgodnie z § 7 ust.1 umowy pozwany miał sprzedawać towar po cenach określonych przez (...) (cena sprzedaży) i w jego imieniu. (...) upoważnił partnera do wystawiania w jego imieniu faktur VAT. Pozwany zobowiązany był do prowadzenia codziennej ewidencji sprzedaży. Raport ze sprzedaży pozwany miał codziennie przekazywać spółce (...) (ust.2). Miał też obowiązek przekazać w całości codzienny utarg za sprzedany towar dwa razy w tygodniu (poniedziałek i piątek) lub każdorazowo następnego dnia z wyłączeniem niedzieli i dni świątecznych po przekroczeniu kwoty utargu w kasie w wysokości 5.000 zł na konto (...). W kasie sklepu mogło pozostawać tzw. pogotowie kasowe w wysokości 200 zł, które pochodzi z tzw. środków własnych partnera (pozanego). (...) obowiązywał był podpisywać przelewy bankowe w sposób umożliwiający bezpośrednią identyfikację wypłat ściśle według instrukcji podanych przez (...) (ust.3). Za datę wpłaty uznawano datę stempla pocztowego na przelewie. W razie niewykonania tego obowiązku pozwany był zobowiązany do zapłaty odsetek ustawowych za pierwsze dwa dni opóźnienia. Za opóźnienie powyżej dwóch dni powodowi należały się odsetki w wysokości pięciokrotności odsetek ustawowych za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia (ust.5).

W § 8 umowy przewidziano, że wynagrodzeniem partnera jest prowizja określana w sposób ustalony w załączniku nr 1 do umowy. Prowizja miała być wypłacana miesięcznie za każdy miesiąc rozliczeniowy, tj. miesiąc kalendarzowy, w

którym dokonano sprzedaży towarów (ust. 1). Wypłata prowizji miała następować w terminie 7 dni od dnia doręczenia przez partnera poprawnej dokumentacji oraz faktury. Za datę przelewu kwoty prowizji uważa się datę przelewu kwoty prowizji na konto partnera, w przypadku opóźnienia (...) zapłaci odsetki ustawowe. (ust.3)

Strony postanowiły także, że (...) S.A. jest uprawniona do dokonywania potrąceń z wszelkich zobowiązań pozwanego wobec (...) zarówno wynikających z bieżącej współpracy w ramach prowadzenia sklepu (...) jak i wszelkich innych tytułów, w tym wcześniejszej współpracy partnera z (...). Potrącenia miały być dokonywane z miesięcznej prowizji pozwanego, naliczanej zgodnie z umową partnerską zawartą w dniu 12 stycznia 2007 r. poprzez pisemne składanie oświadczeń.

W dniu 12 stycznia 2007 r. A. S. (1) oświadczył, że na zabezpieczenie należności wynikających ze wskazanej wyżej umowy z dnia 12.01.2007 r. wystawia na rzecz (...) S.A z siedzibą w P. weksel in blanco i wyraża zgodę na jego wypełnienie przez posiadacza. Weksel powyższy został poręczony przez D. S. (§1 porozumienia wekslowego). Warunkiem wypełnienia weksla in blanco przez posiadacza było powstanie jakichkolwiek zobowiązań wystawcy weksla na rzecz (...) S.A. wynikających z umowy o współpracy zawartej w dniu 12 stycznia 2007 r. Posiadacz weksla był uprawniony do jego wypełnienia na kwotę obejmującą wartość zobowiązań wystawcy wobec posiadacza weksla wynikających z w/w umowy o współpracy zawartej z (...) S.A., opłatę skarbową oraz inne należności powstałe w związku zadłużeniem wystawcy weksla, tj. koszt wezwań do zapłaty, koszty windykacji oraz ustanowienia zabezpieczeń.

Umowa partnerska oraz załączniki do niej zostały sporządzone przez spółkę (...).

12 września 2007 r. strony zawarły kolejne dwie umowy partnerskie tj. umowę partnerską (...) (typ A) oraz H. (...) (typ A), których przedmiotem była sprzedaż przez pozwanego towarów (...) oraz H. (...) w sklepach położonych w B..

Lokal, w którym pozwany prowadził działalność objętą umową partnerską z dnia 12 stycznia 2007 r. był zlokalizowany w Ś.. Pozwany był najemcą tego lokalu, regulował czynsz z tytułu najmu oraz opłaty za media. W ramach współpracy powód dostarczał pozwanemu towar będący jego własnością, bieżącą obsługę dostawy, system komputerowy, pozwany zaś miał przygotować lokal i ponieść koszty z tym związane. Prowizja ze sprzedaży miała pokrywać koszty funkcjonowania sklepu, pracowników, dzierżawę, reszta zaś była przeznaczana na zysk dla pozwanego.

Koszty włączenia sklepu w Ś. do sieci sklepów (...), którymi (...) S.A. obciążył P.P.H. (...) wyniosły 6.098,36 zł i zostały rozliczone w formie kompensaty, które zostały dokonane z należności prowizyjnych innych sklepów prowadzonych przez (...).

W okresie od 2008 r. do 2009 r. wartość obrotu gotówkowego sklepu (...) w Ś. wynosiła 122.255,68 zł. Taką kwotę pozwany miał obowiązek wpłacić powodowi. Wpłaty dokonane na konto powoda przez A. S. (1) objęły sumę 297.137,93 zł. Różnica pomiędzy środkami pieniężnymi z tytułu sprzedaży gotówkowej w sklepie (...) w Ś. na koniec wskazanego wyżej okresu wynosiła 149.789,84 zł. Płatności dokonywane za pomocą kart płatniczych były wpłacane bezpośrednio na konto (...).

W związku z prowadzoną sprzedażą oraz na podstawie zawartej umowy partnerskiej A. S. (1) był uprawniony do wystawienia (...) S.A. faktur VAT tytułem prowizji od sprzedaży. Łączna wartość faktur prowizyjnych wystawionych przez P.P.H. (...) sztydło z tytułu prowadzenia sprzedaży w sklepie (...) w Ś. w latach 2008-2009 wyniosła 150.442,90 zł. Z powyższej kwoty 63.256,84 zł została wpłacona przelewem, kwota 35.435,76 zł została skompensowana z fakturami (...) S.A., natomiast kwota 51.750,30 zł została skompensowana z utargami sklepu w Ś..

Łączna wartość kosztów wynikających z faktur VAT wystawionych przez (...) S.A., a dotyczących sklepu w Ś. w latach 2008-2009 wynosiła 3.135,08 zł. Tu jako formę płatności przewidziano kompensatę.

W latach 2008 - 2009 wartość utargów sklepu w Ś. należna (...) od pozwanego wynosiła 446.921,77 zł, w tym pozwany wpłacił powodowi tytułem utargów kwotę 297.137,93 zł. Wartość faktur VAT wystawionych przez (...) S.A.

dociążających tylko sklep w Ś. wyniosła 3.333,96 zł. Wartość faktur prowizyjnych P.P.H. (...) wynosiła 183.540,34 zł, wartość prowizji wypłaconych pozwanemu objęła 77.173,34 zł. Łącznie zobowiązania pozwanego wobec powoda z tytułu umowy obejmującej sklep w Ś. objęły kwotę 153.117,80 zł, a zobowiązania powoda wobec pozwanego z tytułu umowy obejmującej sklep w Ś. objęły kwotę 106.366,99 zł. Tym samym nieuregulowane do dnia wyrokowania zobowiązanie pozwanego wobec powoda z tytułu umowy partnerskiej z 12.01.2007 r. wynosi 46 750,81 zł

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych żądanie powoda zasługiwało na uwzględnienie w części.

Strona pozwana nie kwestionowała ważności weksla, podniosła natomiast zarzut wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z porozumieniem wekslowym.

Wskutek wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla spór z płaszczyzny prawa wekslowego przeniósł się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony uzyskały tym samym możliwość powoływania się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku podstawowego. W postępowaniu wekslowym to dłużnik, czyli pozwany musi udowodnić nieistnienie wierzytelności i to na nim spoczywa ciężar obalenia domniemania, że skoro wystawiono i wydano weksel, to musiała powstać wierzytelność, którą on zabezpiecza.

Poza sporem w sprawie pozostawało, że strony wiązała umowa partnerska zawarta w dniu 12 stycznia 2007r. Umowę tę należało zakwalifikować do grupy umów nienazwanych, zawierającą w sobie elementy umowy franszyzy, umowy zlecenia oraz umowy agencyjnej. Przedmiotem zawartej w dniu 12 stycznia 2007 r. umowy była sprzedaż przez pozwanego towarów (...) dostarczonych przez powoda na jego rzecz i w jego imieniu. Poza sporem leżała także okoliczność, że pozwany A. S. (1) w dniu 12 stycznia 2007 r. wystawił weksel in blanco, zaś pozwana D. S. przedmiotowy weksel poręczyła. Analiza treści § 2 porozumienia wekslowego stanowiącego załącznik do umowy partnerskiej (...) wskazuje, że w przypadku powstania jakichkolwiek zobowiązań wystawcy weksla na rzecz (...) wynikających z umowy o współpracy zawartej w dniu 12 stycznia 2007 r. posiadacz weksla jest uprawniony do jego wypełnienia na kwotę obejmujących wartość zobowiązań wystawcy weksla wobec posiadacza wynikających z wyżej wymienionej umowy. Tym samym brak podstaw do przypisania zasadności twierdzeniom strony powodowej co tego, że weksel podpisany przez pozwanego A. S. (1) i poręczony przez pozwaną D. S. mógł stanowić zabezpieczenie dla innych wierzytelności powoda, aniżeli wynikające ze współpracy objętej umową partnerską (...) z dnia 12 stycznia 2007r. Bacząc na treść porozumienia wekslowego nie sposób uznać, że stanowił on zabezpieczenie dla należności powoda wynikających z pozostałych umów partnerskich zawartych z pozwanym.

Powyższej konkluzji nie zmienia także treść załącznika nr 8 do umowy partnerskiej (...). Mieć należy bowiem na uwadze, że przedmiotowe porozumienie dotyczy się wyłącznie uprawnień strony powodowej do potrącania zobowiązań pozwanego. Zgodnie z treścią porozumienia spółka (...) była uprawniona do dokonywania potrąceń z tytułu wszelkich zobowiązań partnera zarówno wynikających z bieżącej współpracy w ramach prowadzenia sklepu (...) jak i wszelkich innych tytułów. Przedmiotowy dokument jakkolwiek umożliwiał spółce dokonywanie opisanych w nim potrąceń, to jednak w żadnej mierze nie odnosił się do zakresu zabezpieczenia wekslem in blanco. Tę ostatnią kwestię regulowało porozumienie wekslowe, którego treść wskazuje, iż zabezpieczeniu przedmiotowym wekslem ulegały wyłącznie zobowiązania pozwanego wynikające z umowy partnerskiej zawartej w dniu 12 stycznia 2007r.

Wobec ustalenia zakresu zabezpieczenia w dalszej kolejności należało przejść do ustalenia czy i w jakim zakresie pozwany spełnił ciężące na nim zobowiązania wynikające z umowy partnerskiej (...) z dnia 12 stycznia 2007 r., a w konsekwencji w jakim zakresie roszczenie powodowej spółki stanowiące przedmiot niniejszego postępowania zasługiwało na uwzględnienie. W tej mierze Sąd oparł się na treści opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości, ustalił, że wysokość świadczenia pieniężnego jakie winien spełnić pozwany na rzecz powoda objęła kwotę 46.750, 81 zł.

Zgodnie z art. 496 k.p.c. Sąd po rozpoznaniu zarzutów od nakazu zapłaty z weksla, po przeprowadzeniu rozprawy wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Mając na uwadze powyższe, Sąd w punkcie pierwszym wyroku, na podstawie art. 496 k.p.c. uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 22 sierpnia 2011r. wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu.

W punkcie drugim wyroku Sąd na podstawie art. 471 k.c. i art. 481§1 i art. 455 k.c. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 46.750,81 zł wraz odsetkami ustawowymi od dnia 4 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty.

W punkcie trzecim wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałej części, stosownie do wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego i ustalenia, że żądanie w części przekraczającej kwotę zasądzoną w punkcie pierwszym było pozbawione podstaw.

W punkcie czwartym wyroku Sąd zawarł rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Znalazło ono oparcie normatywne w art. 100 k.p.c. wyrażającym zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania. Powód wygrał niniejszy proces w 40%.

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżył go w części tj. w zakresie pkt. 3, w którym Sąd oddalił powództwo co do kwoty 67.606,97 zł oraz odsetek ustawowych od tejże kwoty, liczonych od dnia 4 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie pkt. 4 - stosunkowego rozdzielenia pomiędzy stronami kosztów procesu. Powód zaskarżonemu wyrokowi zarzucał naruszenie:

- przepisów prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, szczególności art. 6 k.c., art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, wyrażającą się w: nierozważeniu w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego, poczynieniu ustaleń niezgodnych z zasadami doświadczenia życiowego, dokonaniu niekonsekwentnej oceny dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości oraz dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego rachunkowości, zdegradowaniu mocy dowodowej dokumentu prywatnego w postaci umowy partnerskiej z dnia 12 stycznia 2007 r. oraz jej załączników (a w szczególności załącznika numer 4 oraz załącznika numer 8), w stosunku do dowodu osobowego w postaci zeznań pozwanego A. S. (1), co nie znajduje oparcia przepisach k.p.c. o środkach dowodowych i postępowaniu dowodowym oraz w realiach sprawy, a w konsekwencji dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, że dochodzone kwoty nie stanowią wiarygodności powoda wynikających z umowy partnerskiej z dnia 12 stycznia 2007 r.,
- przepisów prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a w szczególności przepisu art. 233 k.p.c. w zw. z art. 65 k.c. poprzez przekroczenie dyrektyw zasady swobody sędziowskiej w ocenie dowodów, tj. dowodu w postaci umowy partnerskiej z dnia 12 stycznia 2007 r. oraz jej załączników (ze szczególnym uwzględnieniem załącznika numer 4 oraz załącznika nr 8),
- przepisów prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a w szczególności art. 6 k.c., art. 3 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie przez Sąd I instancji na posiedzeniu w dniu 06 marca 2014 r. wniosków dowodowych złożonych przez powódkę w piśmie z dnia 09 września 2013 r., a w konsekwencji nieprzeprowadzenie przez Sąd I instancji dowodów z dokumentów oraz przesłuchania świadków,
- przepisów prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a szczególności art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., polegającej na niezawarciu w uzasadnieniu wyroku wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz dowodów, na których Sąd się oparł rozstrzygając, że doszło do potrącenia wzajemnych wiarygodności powoda i pozwanego ustalonych w uzupełniającej opinii biegłego (w tym przesłanek zastosowania art. 498 § 2 k.c.), jak i przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodowi z opinii biegłego wydanej pierwotnie w sprawie,
- przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i dokonanie błędnej wykładni umowy (w tym w szczególności załączników numer 4 oraz numer 8 do tejże umowy),

- przepisów prawa materialnego, tj. art. 499 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie na potrzeby orzekania, że w sprawie doszło do potrącenia wzajemnych wierzytelności stron, które ustalone zostały w uzupełniają opinii biegłego,
- przepisów prawa materialnego, tj. art. 359 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji niezasądzenie na rzecz powoda, wbrew żądaniu pozwu odsetek od dochodzonych należności.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie na jego rzecz kwoty 67.606,97 zł ponad kwotę zasądzoną zaskarżonym wyrokiem i to wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od tejże kwoty od dnia 04 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty oraz poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania w stosunku uwzględniającym wynik sprawy, wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanych solidarnie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, ewentualnie o nieobciążanie powoda kosztami postępowania.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja w przeważającym zakresie okazała się uzasadniona.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i stąd Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Ustalenia te nie były w istocie podważane w apelacji, mimo podniesienia w niej szeregu zarzutów naruszenia prawa procesowego.

Ich analiza pozwala bowiem na przyjęcie, że w rzeczywistości ich intencją nie była polemika z konkretnymi ustaleniami faktycznymi Sądu Okręgowego, lecz zakwestionowanie prawidłowości przeprowadzonego przez ten sąd procesu subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod przepisy prawa materialnego, w szczególności art. 65 kc oraz art. 353 kc i art. 353¹ kc.

W pierwszej kolejności podzielić natomiast należy zarzut skarżącego, iż sąd orzekający, ferując wyrok, wykroczył poza podstawę faktyczną powództwa.

Należy bowiem przypomnieć, że weksel, będący podstawą roszczeń pozwu, uzupełniony został przez powoda wyłącznie na należności, stanowiące nieprzekazane mu przez pozwanego utargi z tytułu prowadzenia sklepu sieci (...), położonego w Ś. przy ul. (...), a oznaczonego jako (...).

Po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty spór przeniósł się na płaszczyznę stosunku podstawowego, stanowiącego podstawę wypełnienia weksla.

Nie oznaczało to jednak zmiany osnowy faktycznej powództwa.

W związku z tym przedmiotem badania sądu, zważywszy na rygory wynikające z prowadzenia sprawy w postępowaniu nakazowym, było jedynie to, czy weksel został prawidłowo (w całości lub chociażby w części) wypełniony, to znaczy, czy po stronie pozwanego jako prowadzącego sklep, powstała zaległość w przekazywaniu utargów oraz w jakiej wysokości.

Nie było natomiast podstaw do czynienia przy tej okazji wzajemnych rozliczeń między stronami z tytułu innych należności, jakie mogły powstać między nimi w całym okresie współpracy, wynikającej z umowy zawartej w dniu 12 stycznia 2007r.

W szczególności nie mogły być przedmiotem rozstrzygnięcia roszczenia wzajemne pozwanego wobec powoda, wynikające z należnych mu prowizji, a tym bardziej dokonywanie wzajemnych kompensat tych należności z wierzytelnościami powoda z tytułu utargów.

Po pierwsze bowiem, zarzut potrącenia nie był przez pozwanych w procesie podniesiony, a tym bardziej wykazywany dowodami, o jakich mowa w art. 493 § 3 kpc w zw. z art. 485 kpc.

Poza tym, z uwagi na toczące się wobec powoda postępowanie upadłościowe, potrącenie mogłoby być przez pozwanego dokonane tylko w formie i terminie wymaganym przez przepisy prawa upadłościowego i naprawczego, tzn. **najpóźniej razem ze zgłoszeniem wierzytelności w tym postępowaniu** (art. 89 § 3, art. 96 prawa upadłościowego i naprawczego).

Wymaga w związku z tym podkreślenia, że treść przedłożonego przez pozwanych zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym z dnia 29 czerwca 2009r. nie zawiera jakiegokolwiek oświadczenia o potrąceniu.

Wreszcie, jak trafnie podnosi skarżący, strony w umowie o współpracy z dnia 12 stycznia 2007r. wyłączyły prawo pozwanego do dokonywania potrąceń jakichkolwiek jego wierzytelności z wzajemnymi należnościami powoda. Z kolei powód zastrzegł sobie w tej umowie prawo do dokonywania potrąceń wszelkich swoich wierzytelności wobec pozwanego z jego należnościami z tytułu prowizji (por. § 20 ust. 4 umowy zasadniczej oraz załącznik nr 8 do tej umowy – k. 213).

Takie ukształtowanie umowy między podmiotami gospodarczymi jest w pełni dopuszczalne i nie narusza zasady swobody umów (art. 353¹ kc).

Wbrew pogładowi pozwanego powód miał zatem prawo potrącać z jego prowizji wynikającej ze sklepu (...) swoje wierzytelności powstałe w związku z wykonywaniem innych umów, a sąd I instancji nie miał podstaw do narzucania mu innego sposobu rozliczania tych należności.

Z przyczyn jednak, o których była wyżej mowa, kwestia ta, w tym prawidłowość dokonywania przez powoda rzeczonych potrąceń, pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W tej sytuacji bez znaczenia jest też przebieg postępowania karnego, na które powołują się pozwani w piśmie z dnia 11 lutego 2015r.

Postępowanie to dotyczy bowiem właśnie prawidłowości kompensowania należności powoda z wzajemnymi wierzytelnościami pozwanego z tytułu prowizji.

Jeżeli chodzi natomiast o przedmiot sporu, to prawidłowe rozliczenie utargów ze sklepu w Ś. zawarte zostało w uzupełniającej opinii biegłego P. B. (k. 476-502).

Wynika z niej, że, przy niewątpliwym między stronami saldzie początkowym na początku 2008r. (10.915,71 zł), z tytułu obrotu gotówkowego do lipca 2009r. w sklepie uzyskano utargi, podlegające przekazaniu powodowi, w łącznej wysokości 446.921,77 zł, z czego pozwany wpłacił 297.137,93 zł, a niedopłata wyniosła 149.783,84 zł (k. 486).

Z kolei z tej wierzytelności powoda część w wysokości 63.135,37 zł została przez niego potrącona z wzajemnymi wierzytelnościami pozwanego z tytułu prowizji (k. 489).

Oznacza to, że pozwany w dalszym ciągu pozostaje zobowiązany do przekazania uzyskanego utargu w wysokości **86.648,47 zł** (149.783,84 zł – 63.135,37 zł).

Ponieważ jednak powód żądał z tego tytułu kwoty niższej, bo **86.427,76 zł**, to ta należność ostatecznie winna być uwzględniona w wyroku.

Rację ma też apelujący, zarzucając, iż sąd I instancji, z naruszeniem przepisu art. 359 § 1 kc, nie uwzględnił roszczenia powództwa o zasądzenie odsetek umownych, należnych na podstawie postanowienia § 7 ust. 5 umowy o współpracy z 12 stycznia 2007r.

Odsetki należne z tytułu opóźnienia w przekazywaniu utargów zostały wyliczone przez biegłego B. w jego pierwszej opinii na kwotę **24.501,52 zł** (k. 374), z tym, że od przyjętej należności głównej w wysokości 87.097,98 zł.

Od tak obliczonych odsetek należy odjąć odsetki od kwoty **670,22 zł**, stanowiącej różnicę między w/w kwotą 87.097,98 zł a należną powodowi kwotą 86.427,76 zł.

Odsetki od tej różnicy wynoszą **189,45 zł**.

Z tego wynika, że razem odsetki umowne przysługujące stronie powodowej wynoszą **24.312,07 zł** (24.501,52 zł – 189,45 zł).

Razem zatem usprawiedliwione należności powoda, dochodzone pozwem, zamykały się kwotą **110.739,83 zł** (86.427,76 zł + 24.312,07 zł) i do takiej wysokości powód mógł wypełnić weksel niezupełny na podstawie porozumienia wekslowego z dnia 12 stycznia 2007r.

Odsetki ustawowe od tej kwoty należały się co najmniej od dnia 4 stycznia 2011r., tj. od dnia następnego od doręczenia wezwania od zapłaty, skoro termin płatności na wekslu wyznaczono na dzień 1 stycznia 2011r. (por. art. 48 pkt. 2 w zw. z art. 103 prawa wekslowego).

Odpowiedzialność pozwanego A. S. (1) za zapłatę tak określonego zobowiązania wynikała z przepisów art. 353 kc, art. 353¹ kc i art. 359 § 1 kc oraz art. 47 w zw. z art. 103 prawa wekslowego.

Z kolei odpowiedzialność solidarna pozwanej D. S. wynika z przepisów art. 32 i art. 47 w zw. z art. 103 prawa wekslowego).

Ponieważ w zaskarżonym wyroku prawomocnie zasądzono na rzecz powoda kwotę 46.750,81 zł, pozostaje do zasądzenia na jego rzecz kwota **63.989,02 zł** (110.739,83 zł – 46.750,81 zł).

Skutkuje to koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku w omówionym wyżej kierunku.

Pociąga to za sobą zmianę zawartego tam rozstrzygnięcia o kosztach procesu, którymi należało w całości obciążyć pozwanych, albowiem roszczenia powództwa uwzględniono w ok. 97 % (art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc).

Koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie **9.057 zł** i obejmowały opłatę od pozwu w wysokości 1.440 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.617 zł oraz zaliczkę na koszty opinii w wysokości 4.000 zł.

Odstąpiono natomiast od obciążania pozwanych, z uwagi na ich sytuację materialną, obowiązkiem ponoszenia kosztów wydatków związanych z opinią w kwocie wyższej, niż wynikająca z prawomocnego w tym zakresie orzeczenia, wynikającego z punktu 4 c) wyroku.

Natomiast z urzędu należało wyeliminować orzeczenie o obciążeniu pozwanych częścią „nieuiszczonego wpisu”.

Pozwani zostali bowiem zwolnieni od obowiązku uiszczenia opłaty od zarzutów w wysokości przekraczającej kwotę 3.000 zł i należność w tej kwocie uiszcili.

Zwolnienie od kosztów sądowych nie zostało cofnięte, co oznacza, że nie było podstaw do obciążania pozwanych dalej idącymi kosztami z tytułu opłaty sądowej.

Z tych przyczyn na podstawie art. 386 § 1 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Dalej idące wnioski apelacji są bezzasadne.

Dlatego na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w punkcie II wyroku.

O należnych stronie apelującej kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (punkt III wyroku) na podstawie przepisów art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc, przy uwzględnieniu § 2 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 pkt. 2) w zw. z § 6 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U z 2013r, nr 490.).

Również w postępowaniu apelacyjnym pozwanych należało w całości obciążyć kosztami procesu, skoro wnioski apelacji uwzględniono w ok. 95 %.

Mając na uwadze trudną sytuację materialną pozwanych, związaną przede wszystkim z ich zadłużeniem i prowadzeniem przeciwko nim egzekucji na podstawie zapadłych orzeczeń sądowych, Sąd Apelacyjny uznał, iż zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, pozwalający na odstąpienie od obciążania ich brakującymi kosztami sądowymi (opłata od apelacji) w postępowaniu odwoławczym (art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

/-/ B. Wysocki /-/ E. Staniszevska /-/ M. Tomaszewski

--	--	--